

PESTEN OP SCHOOL

Inleiding.

Pesten op school is een groot probleem. Het is zeer complex. Er is een enorme verscheidenheid aan pestsituaties en oplossingen. Een systematische aanpak is noodzakelijk.

Daarvoor geldt een aantal overwegingen:

- de primaire opdracht van de school is de individuele leerling te helpen zich intellectueel en emotioneel te ontwikkelen. Pestproblemen hebben hierop een negatieve invloed.
- negatieve groepsnormen die optreden in pestsituaties hebben een negatieve invloed op zowel het welbevinden van de individuele leerling als op de werkhouding van de groep
- pestproblemen beïnvloeden op een negatieve manier het pedagogisch klimaat. Zowel pester als gepeste maken een ongezonde persoonlijkheidsgroei door
- humanitair gezien lijden gepeste leerlingen onder de situatie. Dit kan directe gevolgen hebben, maar ook manifest worden in latere levensomstandigheden. Het is onmenselijk dit niet aan te pakken.
- vanuit de christelijke identiteit is het opkomen voor de zwakkere leerling, in dit geval voor de gepeste leerling, een belangrijk uitgangspunt. Ieder mens heeft het recht verschoond te blijven van herhaalde en opzettelijke vernedering, zowel op school als in de samenleving. Ook de pester dient hulp aangeboden te krijgen.

Definitie

Pesten (op school) is het langdurig/herhaaldelijk uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een groep/persoon tegen één of meer medeleerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Een persoon wordt getreiterd of gepest als hij/zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meer personen.

Vormen van pesten

Dit zijn voorbeelden van pesten. Er zijn ook nog andere vormen te noemen.

- stukmaken, afpakken en/of verstoppen van eigendommen
- naropen, uitlachen en/of belachelijk maken
- schelden of scheldnamen geven, dreigen
- nadoen, imiteren, bij voorkeur sterk overdreven
- uitsluiten van groepsspel of sportactiviteit, doodzwijgen
- fysiek geweld
- afpersing: dwingen om geld of spullen te geven of iets voor de pester te doen
- digitaal pesten, via e-mail, chats, sms, telefoontjes

Verschil tussen pesten en plagen

Bij plagen is sprake van incidenten en van een "gelijke" machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer en het slachtoffer is in staat zichzelf te verdedigen. Het slachtoffer loopt geen (blijvende) psychische en/of fysieke schade op.

AANPAK VAN PESTEN

Gestructureerde aanpak

Pesten is een serieus probleem. Een vereiste om het probleem aan te pakken is dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging zien voor het veiligheidsgevoel en bereid zijn mee te werken aan het voorkomen en bestrijden.

Bij een gestructureerde aanpak wordt uitgegaan van een tweetal grondprincipes:

I. Preventief werken

- beïnvloeden van de schoolcultuur en schoolklimaat
- begeleiding van groepsontwikkeling en klassenklimaat
- een actief systeem van mentoraat en leerlingbegeleiding
- actieve communicatie van/over waarden en normen
- stimuleren van voorbeeldgedrag docenten
- autonomie van leerlingen stimuleren
- training van sociale en communicatieve vaardigheden
- projecten en lessenseries op het gebied van pesten organiseren

2. Curatief werken

- a. **directe actie:** diverse ad hoc maatregelen om peestsituaties te beïnvloeden
- b. **planmatige aanpak:** systematisch beïnvloeden van peestsituaties en gedrag van alle betrokkenen d.m.v. **5-sporenmodel** en **stappenplan**.

5-Sporenmodel

Het 5-sporenmodel staat voor een brede aanpak van het probleem pesten. Het is geen spoorboekje met voor elke situatie een bepaalde aanpak. Het geeft aan dat er, om te voorkomen dat peestsituaties escaleren en om tot oplossingen te komen er aan 5 sporen tegelijk aandacht besteed moet worden.

Deze vijf sporen komen overeen met de vijf betrokken personen/groepen:

1. Steun bieden aan de leerling die gepest wordt:
  - proberen te achterhalen hoe erg het probleem is en het probleem serieus nemen
  - met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen
  - de leerling steunen bij het werken aan oplossingen
  - zo nodig hulp inschakelen, bv. d.m.v. een sociale vaardigheidstraining
2. Steun bieden aan de leerling die pest:
  - met de leerling bespreken wat pesten voor de gepeste betekent
  - met de leerling bespreken wat de reden is van het pesten
  - met de leerling bespreken hoe er verandering in het pestgedrag kan optreden
  - zo nodig hulp inschakelen, bv. d.m.v. een sociale vaardigheidstraining
3. De groep waarin gepest wordt betrekken bij het pestprobleem:
  - met deze leerlingen het pestprobleem en hun eigen rol daarbij bespreken
  - met deze leerlingen mogelijke oplossingen bespreken en hun eigen bijdrage daarin
  - samen werken aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol vervullen
4. Steun bieden aan betrokken ouders:
  - ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
  - informatie en advies geven over pestgedrag en over de manier waarop dit kan worden aangepakt
  - samen met school het probleem aanpakken
  - eventueel verwijzing naar deskundige hulp
5. De aanpak van de school:
  - directie, mentoren, docenten en OOP zijn op de hoogte van het verschijnsel pesten en de aanpak er van
  - de school zorgt voor een algemeen beleid rondom veiligheid en pesten en zij zorgt er voor dat elk personeelslid hiervan op de hoogte is.

Stappenplan

De mentor en de intern begeleider spelen in dit proces een hoofdrol. Zij signaleren zelf, krijgen signalen door, analyseren de situatie en ondernemen actie.

Het stappenplan bestaat uit een zestal stappen:

- Signaleren.
Signalen kunnen komen vanuit alle vijf genoemde groepen/personen. Dit signaleren is niet eenvoudig. Het vergt een open oog en oor van betrokkenen
- Analyseren.
Het is de taak en de kunst van mentor en intern begeleider om aan de hand van de opgevangen signalen te analyseren wat er aan de hand is. Wie zijn bij de situatie betrokken, wat is de ernst van de situatie, wie is het slachtoffer, hoe en door wie wordt er gepest, wat is de rol van de groep, bestaat het probleem al langer, zijn er al interventies geweest enz.
- Opstellen plan van actie.
De gegevens van de analyse vormen de basis voor een plan van actie dat gemaakt wordt door de mentor en de intern begeleider. Het is van belang dat er onderscheid gemaakt wordt tussen een planning voor de korte en de lange termijn.
De planning op de korte termijn is gericht op het direct stopzetten van de pesterijen.

De planning op de langere termijn is gericht op het verbeteren van de sfeer en de relaties waardoor pesten geen kans meer krijgt. Alle betrokkenen dienen bij het plan van actie te worden ingeschakeld en een rol te vervullen.

Het plan van actie wordt schriftelijk vastgelegd

- Uitvoeren van het plan van actie.
De stappen die worden ondernomen dienen steeds geëvalueerd te worden. In een vroeg stadium kan steeds bijstelling plaatsvinden, zodat het plan van actie tot resultaat kan leiden.
- Evaluatie.
Het proces dient in zijn geheel te worden geëvalueerd. Er dient te worden nagegaan op welke punten het beoogde effect is gesorteerd.
- Implementatie.
De vastgelegde punten uit het plan van actie kunnen dienen als preventiepunten voor het veiligheidsbeleid, waardoor het probleem pesten een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de aandacht van de school. Pesten kan op deze manier zo veel mogelijk worden voorkomen.

PROTOCOL TEGEN PESTEN

Samenwerking

Het 5-sporenmodel geeft aan dat pesten op 5 sporen tegelijk moet worden aangepakt. Om dit te bewerkstelligen is samenwerking nodig tussen de verschillende partijen. Deze samenwerking wordt verwoord in het “Protocol tegen pesten”, zoals dit hierbij is opgenomen.

Het protocol tegen pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij leerlingen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van onze leerlingen daadwerkelijk te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor pesters.
2. De omvang en de zwaarte van het probleem maken een gezamenlijke aanpak door alle bij de school betrokken opvoeders noodzakelijk.
3. De school voert daartoe een beleid dat gericht is op samenwerking tussen alle partijen en deze samenwerking stimuleert en levend houdt.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich om het volgende te doen:
  - een aanpak via en het werken volgens de “5-sporenaanpak”;
  - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het probleem;
  - een gerichte voorlichting aan alle ouders van de school;
  - zorg te dragen voor voldoende vertrouwenspersonen zoals mentoren, leerlingbegeleiders en een sociaal-medisch team waarbij leerlingen terecht kunnen;
  - het verzorgen van goede, voor iedereen binnen de school toegankelijke informatie over pesten
  - het beschikbaar stellen van een budget voor de aanschaf van informatie, scholing en het organiseren van activiteiten voor ouders;
5. De ondertekenaars verklaren zich bereid tot deelname aan tussentijdse evaluatie van het beleid.
6. Na ondertekening wordt een afschrift van dit protocol beschikbaar gesteld aan alle ouders en personeelsleden van de school. Het protocol wordt aan het begin van elk schooljaar uitgereikt aan de ouders van nieuw ingeschreven leerlingen en het is onderdeel van het informatiepakket voor nieuwe personeelsleden.

Christelijke Scholengemeenschap Walcheren te Middelburg

Getekend namens:

bestuur/ directie

medezeggenschapsraad